

Колісник Д.В.

«НЕ БУЛО БЕЗІМЕННИХ ГЕРОЇВ...»

Лутченко Н.З.

Підпільна організація Амур-Нижньодніпровського району м. Дніпропетровська (серпень 1941 – жовтень 1943): погляд через 70 років / Н.З. Лутченко.

Дніпропетровськ: Герда, 2014, 480 с.

Помітною подією у краєзнавчих дослідженнях історії нашого міста стала поява цього року цікавого і досить нетипового видання – книги Наталії Захарівни Лутченко, присвяченої антифашистському підпіллю в період німецької окупації на теренах лівобережжя Дніпропетровська – в Амур-Нижньодніпровському районі. Дане науково-популярне видання вийшло в серії «Дніпровіана» видавництва «Герда» і стало пудсумком кількарічної (з 2008 р.) наполегливої творчої праці педагога та краєзнавця Н.З. Лутченко.

Дослідження Наталії Захарівни ґрунтується на джерелах з Державного архіву Дніпропетровської області, зокрема тих, з яких було знято гриф таємності у 1991 р., науковій літературі та власноруч зібраних розповідях очевидців окупації Дніпропетровська у 1941-1943 рр. Саме остання частина джерел є, безперечно, найбільш цікавою з точки зору читача та вагомою у зазначеному виданні. Адже авторка книги протягом декількох років провела серйозну пошукову роботу та методом інтерв'ювання опитала 63 мешканців АНД-району – вже небагатьох, напевно, носіїв безпосередньої інформації щодо подій того буремного й трагічного періоду. Таке активне й плідне застосування «усної історії» робить книгу Н.З. Лутченко особливо «живою», близькою та більш переконливою для читацької аудиторії навіть при відомій суб'єктивності такого роду історичних джерел.

В центрі уваги Наталії Захарівни – люди, звичайні мешканці Амур-Нижньодніпровського району, які в роки воєнного лихоліття знайшли в собі сили і мужність активно діяти, робити власний внесок у боротьбу з німецькими загарбниками. Це не якісь абстрактні та далекі герої, це люди, будинки яких і досі існують на Лівобережжі, де живуть їхні нащадки, а сусіди старшого покоління ще пам'ятають їхній характер, вчинки, долю. Характерно, що, розуміючи складність та неоднозначність життєвих обставин, в які потрапили жителі окупованих територій, авторка в своїй книзі тематично поділяє досліджувані постаті на три нерівномірні групи. Перша – «Світло» – присвячена учасникам комсомольсько-молодіжного підпілля АНД-району, які до останнього вели свою напружену боротьбу з окупантами, всього 47 підпільників, причому про 14 з них дізнаємося якраз завдяки книзі З.Н. Лутченко. Подано змістовні біографічні нариси про керівника підпільної організації І. І. Іванова, її комісара О.М. Корнієнка, піонера-героя О. Мірошніченка, диверсантів, розвідників, зброярів, зв'язківців, лікаря Л.Я. Алпатову та багатьох інших.

Друга група персонажів книги Наталії Захарівни – «Тіні підпілля» – нараховує всього три постаті (О.В. Борулько, З.П. Орлова та В.Р. Полшкова) і присвячена людям, які брали участь в підпільній боротьбі, діяли активно і самовіддано, допомагаючи всім можливим, однак згодом зламалися під тиском обставин чи каральних дій німців. Нарешті, третя група – це «Морок підпілля», п'ятеро осіб, які активно співпрацювали з німецькою окупаційною владою, виступаючи провокаторами та діючи на знищення комсомольсько-молодіжного підпілля АНД-району. І це теж, цілком зрозуміло, при всьому своєму негативі – невід'ємна сторінка історії боротьби проти німецько-фашистських загарбників...

Завдяки книзі Н.З. Лутченко учасники антиокупаційної боротьби 1941-1943 рр. постають перед нами не просто бійцями підпільного фронту, мужніми і нескореними, але і звичайними мешканцями одного з районів Дніпропетровська – людьми зі своїми мріями, характерами, звичками, слабкостями і т. ін., які в складний час зуміли проявити все найкраще в собі, не шкодуючи ані здоров'я, ані досить часто життя. Наближенню до читача описаних постатей значною мірою сприяє і велика кількість ілюстративного фотоматеріалу – фотографії учасників підпілля з різних періодів їхнього життя, будинків, у яких вони мешкали, різноманітні посвідчення окупаційного часу тощо. Все це робить видання Наталії Захарівни неабияким цікавим, «читабельним» та таким, що не залишає байдужим. Адже саме з таких «мікроісторій», маленьких подвигів і самопожертви звичайних людей, які мешкали на тих же вулицях, де зараз мешкаємо ми, і складаються славетні сторінки минулого та історія великих перемог.

Надійшла до редколегії 05.10.2014.